

Žito se mora proprati u devet voda, rekao je Kostel.

Zašto?

Zbog devet neba.

Zrna žita vrpaljila su se u vodi, možda nisu htela da postanu koljivo.

U desetoj vodi žito se kuva, rekao je.

Devet neba?

Da, za svako nebo pere se po jednom.

Maternji jezik razumela sam njuhom. U tetkinoj kuhinji ormari su stajali jedan na drugom. Nebo je kroz prozor virilo u šerpu.

Čekalo je.

Mrtvi su gladni, rekao je Kostel.

Platneni kalendar sa crkvenim praznicima nije važio već godinama, otkako je ujka-Petru umro. Praznici su se pretvorili u kuhinjsku krpu, čekali su nekog ko bi znao šta će s njima. Kostel nije znao šta će sa mnom, stajala sam pored njega i, gledajući kako se priprema daća, zaboravila da plaćem.

Često sam zaboravljala da plaćem.

Ne nestane baš sve što zaboraviš, rekao je Kostel. Zaborav samo jasnije ističe stvari.

Nameštaj u tetkinjoj kuhinji je ćutao.

Kao sto je služio otvoreni poklopac sekretera, poduprt štapom.

Na polici čačkalice.

Kristalne čaše.

Posudica za šećer s „ovomaltinom“.

Pepeljare sa „Sao Paolo“ ili „Madrid“.

Srebrni bokali sa „Zürich Plaza Hotel“.

Kostel je oljuštene orahe stavio na crkvene praznike, svezao kuhinjsku krpu i prešao flašom preko nje.

Orasi su se raspršli, vriskali nasitno.

Znam, ovde orahe možeš da kupiš i mlevene, rekao je. Futrovan toalet-papir, iseckanu salatu, već skuvan krompir, šargarepu u vidu pingvina. Uskoro više nećemo morati sami ni da jedemo. Neću da navikavam ruke da samo otvaraju kese, da mi ne polude kod kuće. Tvoj teča već sad jedva čeka da mi vidi leđa. Pozaključavao je ormane i vrata. Juče sam na njegove oči morao da povadim sve iz kofera. Nemoj ništa da mi poklanjaš, on misli da sam sve ukrao.

Dok su Kostelova usta govorila, ruke su mu se prisećale pojedinih radnji. Tolika su već koljiva napravile. Poslednje za ujka-Petrua.

Sahrana.

Četrdeset dana.

Tri meseca.

Šest meseci.

Godina.

Pripreme za putovanje mrtvih su duge, rekao je Kostel.

Vanila.

Rum.

Bademova esencija.

Šećer.

So.

Rendana limunova kora.

Suvo grožđe.

Pored stola bile su dve hoklice, na njima dve plave plastične činije, u svakoj po brežuljak. Od mlevenih oraha, od mlevenog ptibera.

Brežuljak od žita.

Brežuljak od oraha.

Brežuljak od ptibera.

Pomešaju se i izmese.

Kostelove šake bile su hrapave, kao kora hleba. Kad mese, smekšaju, miluju.

Koljivo će u sebi čuvati i Kostelove pokrete.

C'est la vie, rekao je.

Da je Kostel skuvao sve žito iz tetkinog podruma, koljivo za nju bilo bi veliko kao ceo stan.

Koljivo je u jednom od tri frižidera čekalo tetkinu sahranu.

Pre nego što smo pošli na groblje, Kostel ga je prevrnuo na jedan velik tanjir.

Prah-šećer.

Krst od oraha.

Ukras od „smartisa“.

Jedna sveća.

Kostelova koljiva bila su vedra. Neka je i slikao. Nosio je te slike sa sobom kao slike pokojnikâ.